

بسمه تعالی

**دفترچه راهنمای ثبت طرح پژوهشی
توسعه روش‌ها و ابزارهای ارتقاء و توانبخشی
شناختی با نگاه ویژه به غربالگری، تشخیص و
توانبخشی اختلالات روانپزشکی با استفاده از
رویکردهای علوم اعصاب و علوم شناختی**

(۱۸ سال به بالا)

هفدهمین فراخوان حمایت از طرح‌های پژوهشی

فهرست مطالب

۳.....	مقدمه
۴.....	سیاست‌های کلی شورای پژوهشی ستاد در خصوص داوری طرح‌ها
۴.....	موضوع طرح
۵.....	تیم‌های مجری
۶.....	روال اجرایی
۷.....	پرسش‌های متداول هنگام ثبت درخواست طرح
۸.....	اولویت‌های فراخوان با تأکید بر توسعه روش‌ها و ابزارهای ارتقاء و توانبخشی شناختی
۹.....	اولویت‌های اختصاصی فراخوان

با افزایش چالش‌های فردی و اجتماعی، تغییر در سبک زندگی در محیط فیزیکی و افزوده شدن زیست در فضای مجازی به ابعاد زندگی، اهمیت توانمندی‌های شناختی برای زندگی بهتر برجسته‌تر از گذشته دیده می‌شود. توسعه دانش و فناوری در حوزه شناختی به همراه فراگیری فضای مجازی امکان ایجاد و استفاده از روش‌های نوین را برای حفظ و ارتقاء توانمندی‌های شناختی فراهم نموده است. لذا استفاده از روش‌های نوین و کارآمد در راستای ارتقاء و توانبخشی شناختی در اولویت این فراخوان است. با توجه به افزایش متوسط سن جامعه، لازم است با حفظ و کاهش سرعت افت توانمندی‌های شناختی در بزرگسالان، زندگی آنان را بهبود و میزان بهره‌مندی همگان از تجارب و توانمندی‌های آنان را ارتقا دهیم. این امر در راستای حفظ و افزایش بهره‌مندی از سرمایه بزرگ انسانی بزرگسالان است. توجه ویژه به سبک زندگی، ظرفیت‌ها و ابعاد فرهنگی و اجتماعی جامعه ایرانی، افزایش سواد سلامت شناختی برای ارتقا و حفظ توانمندی‌های شناختی در راستای استفاده از روش‌های مبتنی بر شواهد علمی در اولویت است.

از طرفی دیگر امروزه علوم شناختی و اعصاب و فناوری‌های مرتبط با آن به طور گسترده‌ای در ارزیابی، تشخیص، درمان و توانبخشی اختلالات عصبی کاربرد پیدا کرده است و در حال حاضر کشورهای پیشرو در این حوزه، پژوهش‌های کاربردی وسیعی را در جهت افزایش درک و فهم اختلالات عصبی بخصوص اختلالات روانپزشکی اختصاص داده‌اند؛ چرا که یک روش مهم فهم عملکرد سیستم عصبی، بررسی کژکاری‌های مترتب بر آن است و چنین پژوهش‌هایی علاوه بر نقش مهمی که در توسعه روش‌های تشخیصی، درمانی و توانبخشی اختلالات دارد، در نهایت می‌تواند فهم ما را نسبت به عملکردهای پایه‌ای مغز بیفزاید. از این منظر، پرداختن به اختلالات روانپزشکی با توجه به دربرگیری حوزه‌هایی مانند عملکردهای عالی تر مغز از جمله کارکردهای اجرایی، شناخت اجتماعی و آگاهی، جذابیت زیادی برای محققان، ایجاد کرده است. بعنوان مثال، پروژه RDoC، در صدد ایجاد قالب مفهومی جدیدی است تا به تشخیص‌های قدیمی اختلالات روانپزشکی با نگاهی جدید، چند بعدی (از ژن‌ها و سلول‌ها تا مدارهای عصبی، رفتار و محیط) و براساس روش‌های تجربی و آزمایشگاهی مختلف (از روش‌های سلولی و مولکولی تا تصویر برداری مغزی و روش‌های رفتاری) نظر کند و تاکنون توانسته در بخش‌های مهمی شیوه تفکر ما را به اختلالات عصبی دگرگون کند.

با توجه به مواردی که ذکر شد و نیز اهمیت پیشرفت علمی در حوزه سلامت روان همگام با جهان بخصوص در شرایط حساس ناشی از پاندمی که به عنوان تهدیدی جدی برای سلامت روان بشر در نظر گرفته می‌شود، این فراخوان علاوه بر اولویت‌های کلی ذکر شده به صورت ویژه به حمایت از توسعه دانش و فناوری‌های غربالگری، ارزیابی، تشخیص و توانبخشی اختلالات روانپزشکی می‌پردازد.

طرح‌های پذیرفته‌شده در این فراخوان به صورت مشترک توسط ستاد و سرمایه‌گذاران مورد حمایت قرار خواهند گرفت. در این فراخوان، طرح‌ها و پیشنهادهای در قالب «بومی‌سازی، طراحی، ساخت، ارزیابی اثربخشی و یا کارآزمایی بالینی روش‌های مختلف ارتقاء و توانبخشی شناختی و نیز تولید دانش در این حوزه با نگاه ویژه بر اختلالات روانپزشکی» مطابق با اولویت‌های ذکر شده مورد بررسی قرار می‌گیرند.

در این راستا از کلیه [محققین واجد شرایط](#) دعوت می‌گردد فرم پیشنهاد طرح را دریافت و تکمیل نموده و در بازه زمانی ۱۴۰۰/۱۰/۱۵ لغایت ۱۴۰۰/۱۰/۲۵ (غیر قابل تمدید) از طریق کارتابل کاربری خود در سایت ستاد بارگذاری نمایند. تاریخ اعلام شده فقط برای بارگذاری فایل تکمیل شده می‌باشد لذا محققان گرامی می‌توانند از هم اکنون نسبت به تکمیل [فرم پیشنهاد طرح](#) و فایل پاورپوینت اقدام نمایند. بارگذاری یک فایل پاورپوینت صداگذاری شده (حداکثر ۵ دقیقه) به منظور تبیین بهتر موضوع طرح است.

سیاست‌های کلی شورای پژوهشی ستاد در خصوص داوری طرح‌ها

موضوع طرح

۱. رعایت کامل اصول اخلاق حرفه‌ای و علمی در تنظیم پیشنهاد طرح شرط اول بررسی و داوری طرح است. فرض بر آن است که مجری و اعضای هیئت علمی همکار، طرح را به صورت کامل مطالعه نموده‌اند و نسبت به محتوای طرح و همچنین مسائل اخلاقی مرتبط با آن آگاهی کامل دارند.
۲. کلیه مطالعات باید با رعایت مسائل و استانداردهای اخلاق پزشکی انجام شوند و مجوزهای لازم از کمیته‌های اخلاق و سازمان‌های مربوطه اخذ گردند. حمایت مالی از طرح‌ها قبل از ارائه مجوزهای لازم به ستاد امکان‌پذیر نخواهد بود.
۳. هرگونه انجام آزمایش‌های تحریک مغزی تهاجمی یا شبه تهاجمی در کودکان (مگر در بیماری‌های با نشانگان حاد و آن هم با رعایت دقیق کدهای اخلاقی و تصویب در کمیته‌های اخلاق مرتبط) مورد نظر ستاد نیست.
۴. در خصوص طرح‌های مطالعات پایه، طرح‌هایی مد نظر قرار خواهند گرفت که در مرزهای دانش با هدف سرمایه‌گذاری برای آینده حرکت نمایند، مبتنی بر استفاده از توانمندی‌های علمی و فناوری پیشرفته موجود در کشور باشند، ریسک بالایی به همراه نداشته باشند، در ایجاد کانال گفتگوی علمی با دنیا موثر باشند و برتری نسبی برای کشور ایجاد نمایند.

۵. در خصوص طرح‌های توسعه خدمات و فناوری، طرح‌هایی مد نظر قرار خواهند گرفت که آینده‌نگرانه، متکی بر توانمندی‌ها و مزیت‌های کشور، دارای نوآوری در خدمات یا در مرزهای فناوری بوده و یا نیاز خاص و گسترده با توجیه اقتصادی و کاربرد وسیع (بازار مناسب) در کشور را برآورده نمایند و با نمونه‌های خارجی آن قابل رقابت باشند. همچنین توسعه فناوری‌هایی که برای ساخت تجهیزات کلیدی و غیرقابل دسترس در کشور مورد نیاز باشند، مورد توجه ستاد قرار دارد.
۶. طرح‌هایی که مشابه و یا دارای هم‌پوشانی زیاد با طرح‌های مصوب ستاد باشند، مورد حمایت قرار نمی‌گیرند.
۷. زمان اجرای طرح‌ها بیش از دو سال نباشد و تیم مجری متعهد به ارائه یک خروجی مشخص باشند.
۸. در مورد تجهیزات گران‌قیمت مورد نیاز طرح‌های تأیید شده، در صورتی که تجهیزات در آزمایشگاه‌های دیگر موجود و امکان استفاده از آن‌ها وجود داشته باشد، اولویت ستاد استفاده از آن‌ها و عدم خرید تجهیزات جدید است. همچنین شرط حمایت از خرید تجهیزات، ورود آزمایشگاه مربوطه به شبکه آزمایشگاهی ستاد در شبکه آزمایشگاهی فناوری‌های راهبردی است.
۹. در صورت حمایت از طرحی در یک فراخوان، به منظور رسیدن به یک خروجی جامع و قابل کاربرد، باید طرح‌های بعدی مجری طرح در راستا و ادامه طرح قبلی باشد. لذا دنبال نمودن یک خط تحقیقاتی مشخص در فراخوان‌های مختلف و در راستای اولویت‌های ستاد توسط محققان احتمال حمایت از طرح‌های پیشنهادی ایشان را افزایش خواهد داد.
۱۰. استفاده از ابزارها و برنامه‌های ساخت خارج از کشور، باید به گونه‌ای باشد که امکان چاپ مقاله‌ی بین‌المللی به عنوان دستاورد طرح ممکن باشد. در غیر این صورت استفاده از نرم‌افزارها و برنامه‌هایی که ساخت داخل کشور و دارای مجوز هستند در اولویت خواهند بود.

تیم‌های مجری

۱. محققان برجسته ایرانی که در مراکز علمی تراز اول دنیا مشغول به فعالیت علمی و پژوهشی شناختی هستند مشروط بر آن‌که عضو هیات علمی وابسته (Adjunct professor) یکی از دانشگاه‌های برتر کشور باشند می‌توانند به صورت مشترک با اعضای هیات علمی داخل کشور به عنوان مجری طرح در فراخوان حاضر شرکت نمایند.
- تبصره ۱: قرارداد با دانشگاه محل خدمت مجری داخلی بسته خواهد شد.
- تبصره ۲: مجری ایرانی خارج از کشور تا ۶ ماه پس از ثبت پیشنهاد طرح و تا قبل از عقد قرارداد فرصت دارد تا استاد وابسته (Adjunct professor) یکی از دانشگاه‌های برتر کشور شده و کپی آن را به ستاد ارسال کند.

۲. همکاری موثر با مراکز و محققان بین‌المللی در صورتی که نقش آنان در طرح مشخص و قابل ارزیابی باشد، امتیاز مثبت تلقی می‌گردد.
۳. با توجه به ماهیت بین‌رشته‌ای حوزه علوم و فناوری‌های شناختی، طرح‌های پژوهشی بین‌رشته‌ای با همکاری تیم‌های گوناگون از حوزه‌های متفاوت و مکمل، در اولویت قرار دارند. در صورتی که تیم مجری طرح، بین‌رشته‌ای بوده و پیش از این نیز همکاری بین‌رشته‌ای داشته باشند، طرح پیشنهادی مورد توجه ویژه قرار خواهد گرفت.
۴. طرح‌هایی که ماهیت بین‌رشته‌ای داشته ولی تیم مجری بین‌رشته‌ای نباشد در اولویت قرار نمی‌گیرد.
۵. لازم است نقش دقیق هر محقق (داخلی و خارجی) یا مرکز همکار در طرح مشخص گردد. به عبارت دیگر از عناوین کلی مانند همکار طرح و ... پرهیز شود.
۶. با توجه به محدودیت‌های بودجه و با هدف افزایش تعداد و گستره محققین مورد حمایت ستاد، هر مجری صرفاً با یک طرح در فراخوان شرکت نماید.
۷. در صورتیکه مجری، طرح مصوب در ستاد داشته باشد بررسی طرح جدید ثبت شده از جانب ایشان مشروط به تایید حداقل پیشرفت ۵۰٪ و عقد قرارداد مشروط به تایید حداقل پیشرفت ۹۰٪ طرح در حال اجرا است.

روال اجرایی

۱. در مرحله اول داوری، طرح‌های دریافتی از نظر میزان هم‌راستایی با اولویت‌های ستاد، میزان توسعه علمی و فناوری بودن موضوع طرح، میزان کاربردی بودن آن با توجه به نیازهای کشور، میزان توانمندی تیم مجری و ... مورد بررسی قرار می‌گیرند. موارد تأیید شده در دو دسته: (۱) مورد قبول و (۲) مورد قبول با اصلاحات قرار می‌گیرند. داوری طرح‌ها در این مرحله بیشتر به منظور بازخورد به مجریان طرح‌های مورد تأیید به منظور اصلاح و تکمیل طرح‌ها برای ورود به مرحله دوم و بازخورد به مجریان طرح‌های رد شده به منظور اطلاع آنان از دلایل رد و در صورت امکان ارائه پیشنهاد برای بهبود طرح و ارسال آن در فراخوان‌های بعد صورت می‌گیرد. نظرات شورای پژوهشی و کمیته داوری در هر مرحله به تفصیل به مجریان محترم اعلام خواهد گردید.
۲. در برخی از موارد و با توجه به محتوای طرح جهت کمک به تیم مجری یکی از محققین برجسته کشور که در داوری طرح حضور داشته و از نظرات کلی ستاد در خصوص طرح مطلع است جهت ارائه مشاوره به تیم مجری معرفی می‌گردد. در این موارد پیشنهاد اکید ستاد بهره‌مندی از این مشاوره است.
۳. در صورتی که مجری اصلی، یکی از اساتید عضو کمیته داوری باشد، ایشان در جلسات بررسی طرح حضور نخواهند داشت.

پرسش‌های متداول هنگام ثبت درخواست طرح

- **شرایط مجری برای ثبت طرح چیست؟**
 - ثبت کننده طرح، مجری اصلی طرح پژوهشی است و باید عضو هیئت علمی یکی از مراکز علمی و یا مدیر عامل یکی از شرکت‌های دانش بنیان داخل کشور باشد.
 - هر مجری می‌تواند منحصرًا یک پیشنهاد طرح پژوهشی را از طریق فراخوان طرح‌های ستاد ثبت نماید.
- **آیا امکان حمایت مجدد از پایان‌نامه‌هایی که در قالب طرح مصوب شده است وجود دارد؟**
 - اگر طرحی از یک مجری حمایت شود از پایان‌نامه‌های مستخرج از آن طرح، حمایت مجزا نمی‌گردد.
- **آیا ثبت نام همکاران طرح در پرتال ستاد الزامی است؟**
 - لازم است در ابتدا همه‌ی همکاران طرح پژوهشی در پرتال ستاد (Cogc.ir) ثبت نام نمایند. در زمان پر کردن بخش پرتالی فرم ثبت درخواست الزامی است اسامی افراد پس از نوشتن بخشی از نام آن‌ها از بانک دادگان ستاد به صورت اتوماتیک بارگذاری شود.
 - ثبت نام همکاران خارجی طرح در پرتال ستاد ضروری نیست.
- **حداکثر مدت زمان طرح‌های پژوهشی چند ماه است؟**
 - مدت زمان اجرای طرح در پیشنهاد طرح پژوهشی باید حداکثر ۲ سال باشد.
- **در ثبت بودجه درخواستی برای انجام طرح چه مواردی باید رعایت گردد؟**
 - در ارقام مربوط به بودجه (به ریال) به تعداد صفرها دقت شود که طی داوری عدد نوشته شده کمتر یا بیشتر لحاظ نگردد.
 - رقم کل بودجه درخواستی که در چند بخش از فرم ثبت درخواست ذکر می‌گردد مشابه باشد.
 - رقم کل بودجه درخواستی طرح با جمع موارد موجود در جداول هزینه‌ها مطابقت داشته باشد.
- **آیا رعایت فرمت و الگوی فرم ثبت درخواست (پیشنهاد طرح) اهمیت دارد؟**
 - تنها طرح‌هایی بررسی می‌شوند که در قالب فرم پیشنهاد طرح ستاد تکمیل شده باشند.
 - لازم است تمامی بخش‌های فرم ثبت درخواست طرح به صورت کامل و شفاف تکمیل شده باشند. در غیر این صورت طرح از فرآیند بررسی خارج می‌گردد.

اولویت‌های فراخوان با تأکید بر توسعه روش‌ها و ابزارهای ارتقاء و توانبخشی

شناختی

- طرح‌هایی که شامل ساخت و بومی‌سازی محصولات، پروتکل‌ها و گایدلاین‌هایی باشند که پیش از این تأییدیه سازمان غذا و داروی آمریکا (FDA) و یا اتحادیه اروپا (CE) را داشته باشند از اولویت ویژه‌ای برخوردارند.
- لازمه ورود طرح‌های مربوط به تولید محصول به فرآیند داوری حضور فعال و موثر متخصصان از حوزه‌های مختلف علوم شناختی مانند روانشناسی شناختی، علوم اعصاب شناختی، مهندسی است. در طرح‌های مربوط به نظام سلامت و بالینی همکاری متخصص بالینی الزامی است.
- در طرح‌های مربوط به تولید محصول، همکاری مراکز علمی و شرکت‌های فعال در زمینه‌های مرتبط الزامی است.

✓ کلیه موارد ذیل جهت ارتقاء و توانبخشی شناختی مورد نظر است.

✓ در تمامی موارد زیر بومی‌سازی روش‌ها، بسته‌ها، ابزارها و ... بین‌المللی نیز مدنظر است.

✓ جامعه مورد هدف در این فراخوان افراد ۱۸ سال به بالا می باشد.

۱. طراحی، تدوین، بومی‌سازی و یا بررسی اثربخشی بسته‌های تمرین شناختی (Cognitive training) (غیر دیجیتال)

۲. طراحی و کارآزمایی بالینی پروتکل‌های ارتقاء و توانبخشی شناختی جامع مبتنی بر همگرایی روش‌های مختلف

ارتقاء و توانبخشی شناختی

۳. ترجمه، انطباق و بومی‌سازی گایدلاین‌ها و پروتکل‌های ارتقاء و توانبخشی شناختی

۴. طراحی و ارائه مدل‌های افزایش سواد سلامت شناختی در جامعه (Cognitive Health Literacy)

۵. طراحی، ساخت و یا بررسی اثربخشی برنامه‌ها و بازی‌های کامپیوتری (Digital Therapeutics)

۶. طراحی، ساخت و یا بررسی اثربخشی سیستم‌های واقعیت مجازی و واقعیت افزوده (Virtual and Augmented

Reality)

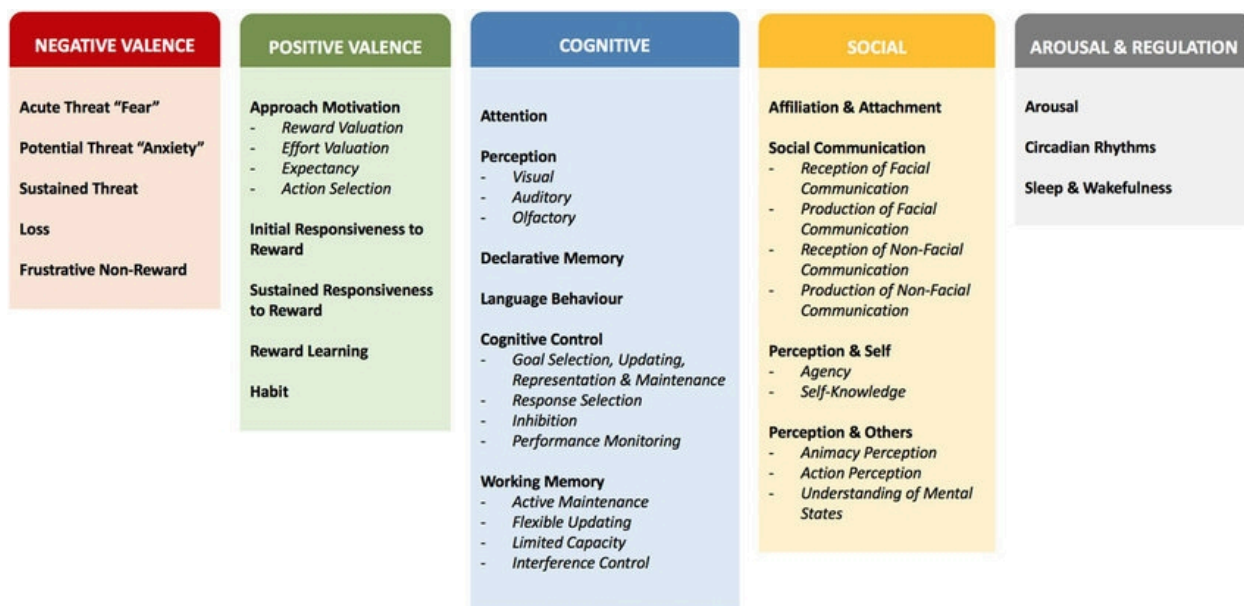
۷. طراحی و ارائه روش‌های شناختی همچون ذهن آگاهی (Mindfulness) و بررسی اثربخشی آن

۸. طراحی و ارائه مدل‌های ارتقاء شناختی مبتنی بر سبک زندگی بومی (Life Style)

۹. مطالعه موردی-توصیفی تأثیر محیط غنی شده (Environmental Enrichment)
۱۰. طراحی، ساخت و یا بررسی اثربخشی ابزارهای غیر تهاجمی تحریک مغزی (Non-Invasive Brain Stimulation) (توسعه و ساخت ابزارهایی که فناوری‌های آنها در کشور وجود دارد در اولویت نیست)
۱۱. طراحی، ساخت و یا بررسی اثربخشی سیستم‌های رابط مغز-کامپیوتر (Brain Computer Interface)
۱۲. طراحی و ارائه پروتکل‌های فعالیت‌های فیزیکی (Physical Activity) و بررسی اثربخشی آن
۱۳. طراحی، ساخت و یا بررسی اثربخشی ربات‌های ارزان قیمت کمک درمانگر

اولویت‌های اختصاصی فراخوان

1. توسعه مداخلات توانبخشی شناختی اختلالات روانپزشکی با استفاده از روش‌های کمی و شواهد محور (evidence based):
- مطالعات کاربردی با هدف توسعه مدل‌های بومی توانبخشی شناختی اختلالات روانپزشکی در اولویت است.
 - اختلالات با سطح شواهد بالاتر اثربخشی توانبخشی شامل اختلالات سایکوتیک، اختلال دوقطبی، اعتیاد و دمانس در اولویت است.
 - استفاده از روش‌های نوین شامل رویکردهای تکنولوژی محور مثل واقعیت مجازی و تحریک مغزی در اولویت است.
 - توسعه روش‌های غربالگری، ارزیابی و تشخیص اختلالات روانپزشکی بر اساس قالب مفهومی RDoC شامل:
 - تمرکز بر سازه‌های سایکوپاتولوژی و نگاه طیفی (Dimensional) به اختلالات به جای تمرکز صرف بر طبقه بندی‌های علامت محور (categorical) اختلالات روانپزشکی (تصویر زیر- اطلاعات بیشتر در <https://www.nimh.nih.gov/research/research-funded-by-nimh/rdoc/about-rdoc>)

• ارزیابی اختلالات با ترکیب روش‌های مختلف تجربی از جمله روش‌های بیولوژیک (نشانه‌های زیستی) و رفتاری

۲. توسعه مداخلات درمانی و توانبخشی شناختی بین‌رشته‌ای و چند بعدی در حوزه اختلالات نوروسایکیاتری (ضربه مغزی، سکته مغزی، دمانس، پارکینسون، تومور مغزی و ...)